

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 6 april 1900, kl. 1 e. m.

*Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1,
i anledning af väckt fråga om skrifvelse till Kongl.
Maj:t angående upphörande af lösen för anteckning
å vaxel eller afskrift deraf om skedd protest.*

I anledning af en inom Andra Kammaren af herr *J. A. Lundahl* väckt motion, n:o 99, och med bifall till Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 1, har Andra Kammaren för sin del beslutit, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla om meddelande af ett tillägg till gällande expeditionstaxa af innehåll, att lösen för anteckning å vaxel eller afskrift deraf om skedd protest icke eger rum.

Jemlikt 63 § 3 mom. Riksdagsordningen har detta beslut delgifvits Första Kammaren, som hänvisat ärendet till sitt första tillfälliga utskott.

Andra Kammarens utskotts yttrande i ämnet är af denna lydelse:

Det stadgande i gällande vexellag af den 7 maj 1880, till hvilket ifrågavarande motion hänför sig, är dess 82 §:s 2:a mom., hvilket har följande lydelse:

»Om verkställd protest skall anteckning göras å vaxeln eller afskriften deraf.»

Om betalning för vaxelprotest stadgas i Kongl. Maj:ts förnyade nädiga förordning angående expeditionslösen den 7 december 1883, sådan densamma i denna del lyder enligt kongl. kungörelsen den 31 maj 1889:

Protest, notarial-protokoll deröfver, första arket — 2 kronor,
hvarje af de öfriga — 1 krona,

derutöfver, om åtgärden sker utom embetsrummet:

a) i stad, äfvensom på landet eller till stad hörande landtområde, då för förrättningens verkställande resa icke erfordras, för hvarje person, som besökes — 1 krona,

varande ersättning för vittne i denna godtgörelse inbegripen;

b) erfordras resa för verkställande af förrättning å landet eller till stad hörande landtområde, äro förrättningsman och vittne berättigade till arfvode och reseersättning efter samma grunder som i fråga om ersättning för utmätning äro gällande.»

I sistberörda stadganden angående betalning för vaxelprotest finnes alltså icke intagen någon föreskrift angående lösen för den anteckning om protest, som skall verkställas å vaxeln eller afskriften deraf. Emellertid uttages numera allmänligen dylik lösen med 1 krona, dervid tillämpas expeditionstaxans stadgande om lösen för »bevis, annat, tecknad å företedd handling.»

Motionären anför till stöd för motionen följande:

Vid tillämpningen af ofvan anförda genom nya vexellagen meddelade föreskrift om anteckning å vaxel eller afskrift deraf angående verkställd protest gjorde sig endast hos en och annan protestförrättare den åsigten gällande, att sådan anteckning medförde rätt till lösen såsom för bevis, tecknad å företedd handling, men sedan ett mot en protestförrättare anställt åtal för dylikt förfarande genom Kongl. Maj:ts utslag den 16 maj 1887 ogillats, hade detta förfarande vunnit efterföljd och torde numera vara allmän praxis.

Enligt motionärens mening saknade dock denna praxis stöd af lag. I motiven till vexellagen yttrades i fråga om nämnda föreskrift, hvilken icke funnits i förut gällande vexellag, att föreskriften vore öfverensstämmande med hvad sedvanligen iakttoges och kunde vara gagnelig. Således åsyftades med det nya stadgandet endast att få en förut gällande praxis bestämd till allmänt iakttagande, och då lösen för anteckning om verkställd protest icke, enligt denna äldre praxis, egde rum, borde lagstiftarens mening med ifrågavarande

stadgande så mycket mindre antagas hafva varit, att rätt till dylik lösen derefter skulle tillkomma vederbörande som lagstiftaren, till förekommande af sådan uppfattning, syntes hafva undvikit benämningen »bevis» och i stället använt ordet »anteckning» just för att dymedelst utmärka en bestämd skilnad emellan den stadgade anteckningen å protesterade vexlar och sådana bevis, för hvilka lösen enligt expeditionstaxan finge tagas.

Detsamma framginge genom en jemförelse med lydelsen af 57 § af utsökningslagen, hvori stadgades, att utmättningsman, då för utmättnings vinnande fordringsbevis till honom aflemnades, skulle göra »anteckning» derom å handlingen. Hittills hade, såvidt känt vore, utmättningsmän icke ansett detta stadgande innebära rätt för dem till lösen för dylik anteckning, ehuru väl det ville synas, som om ofvanberörda praxis i fråga om lösen för anteckning om vaxelprotest med skäl skulle kunna åberopas såsom stöd för rätt till lösen jemväl för den föreskrifna anteckningen å för utmätning aflemnade fordringsbevis, då de i båda fallen gällande stadgandena vore lika.

Expeditionstaxan upptoge på ett ställe bestämmelserna om den godtgörelse, som för notarialprotest tillkomme vederbörande, men innehölle icke något stadgande om särskild ersättning derutöfver för anteckning å vaxel om verkställd protest.

Med det ofvan anförda ansåge sig motionären hafva ådagalagt rigtigheten af sin ofvan uttalade åsigt angående den praxis, som i omförmälta hänseende vore rådande; och då någon ändring i denna praxis icke vore att förvänta utan en lagbestämmelse i ämnet, samt de belopp, som på grund af samma praxis uttogs, vore ganska afsevärda, hade motionären föranledts till den i motionen gjorda hemställan.

Enligt hvad utskottet inhemtat, torde praxis att taga lösen för nu ifrågavarande anteckningar, på sätt motionären antyder, först efter och till följd af Kongl. Maj:ts utslag den 16 maj 1887 blifvit allmän. På flera platser har dylik lösen förut icke uppburits; särskildt var så förhållandet i Stockholm. Då berörda utslag alltså för frågans bedömande har en viss vikt, må derom här meddelas följande:

Riksdagens justitieombudsman lät på gifven anledning anställa atal mot notarius publicus i Karlshamn för det han uppburit lösen

för sådan anteckning, som här är i fråga, dervid justitieombudsmannen såsom skäl för det orättmätiga i detta tillvägagående anförde hufvudsakligen enahanda grunder, som motionären i sin motion nu anfört. Till sitt försvar androg notarius publicus förnämligast, att anteckningen, för att fylla sitt ändamål, måste vara så pass fullständig, att deraf syntes, att behörig person verkställt densamma, och hvem som vore ansvarig för dess rättighet, hvarförutom vexelns identitet borde genom anteckningen ådagaläggas; den vore därför likställd med ett embetsbevis, tecknad å företedd handling; uttrycken »göra anteckning» å handling och »teckna bevis» å handling vore likbetydande.

I utslag den 5 oktober 1884 yttrade rådstufvurätten i Karlshamn, att enär den anteckning om verkställd protest, som enligt 82 § 2 mom. af gällande vexellag skulle göras å vaxel eller afskriften deraf, otvifvelaktigt borde hafva det innehåll och den fullständighet, notarius publicus ansett sig böra gifva åt dylika anteckningar,

alltså och då anteckningen således torde innefatta bevis om verkställd embetsåtgärd,

samt notarius publicus förty måste anses hafva varit lagligen berättigad att på sätt som skett för dylik anteckning tillgodoföra sig den i expeditionstaxan bestämda lösen för bevis, som tecknades å företedd handling,

lemnades åklagarens i målet förda talan utan bifall.

Uppå åklagarens öfver detta utslag anförda besvär yttrade deremot hofrätten öfver Skåne och Blekinge:

hofrätten finner väl notarius publicus hafva saknat stöd af lag för sitt förfarande att uppbära lösen för sådan anteckning, hvarom i denna sak är fråga,

men som han ej kan anses hafva derigenom gjort sig skyldig till sådant oförstånd i tjenstutöfning, att ansvar derå bör ega rum, fastställes det slut, rådstufvurättens utslag innehåller.

Sedan målet dragits under Kongl. Maj:ts pröfning, faststälde högsta domstolen genom ofvan åberopade utslag den 16 maj 1887 *rådstufvurättens* utslag, med 4 justitieråds röster mot 2, hvilka senare gillade *hofrättens* utslag.

Lika med motionären anser utskottet det vara uppenbart, att lagstiftaren vid införandet i nya vexellagen af föreskriften, att an-

teckning skulle göras å vaxel eller afskriften deraf om verkstald protest, icke dervid tänkt sig, att lösen för sådan anteckning borde utgå, eller att kostnaden för vaxelprotest derigenom skulle förhöjas. Med all önskvärd tydlighet synes detta framgå af motiven till 82 § 2 mom. vexellagen, hvilka innehålla allenast följande uttalande: »Paragrafens andra moment är något nytt, men dess innehåll öfverensstämmer helt visst med hvad sedvanligen iakttages, och man håller åtminstone före att det är gagneligt.» Lika litet som den förut »sedvanligen» gjorda anteckningen å vaxel om verkstald protest kunnat draga någon särskild afgift, lika litet har det säkerligen fallit lagstiftaren in, att den dädanefter, sedan den blifvit lagstadgad, skulle göra det.

Har saledes en förhöjning i afgiften för vaxelprotester icke varit med ofvan anförda stadgande afsedd, torde också med allt skäl få erkännas, att den icke heller varit af omständigheterna påkallad. Betalning för vaxelprotest utgick då, likasom nu, i de fall då resa ej erfordrades, med lösen för protokoll 2 kronor samt afgift för besök, derest icke, såsom sällan torde inträffa, protesten verkställas på embetsrummet, 1 krona. Under förutsättning, att af sistnämnda belopp hälften utbetalas till det vid protesten närvarande vittnet — en betalning, som i många fall, då dertill användes någon hos notarius publicus anstald skrifvare eller annat biträde, torde uteblifva — erhåller i allt fall protestförrättaren för hvarje vaxelprotest 2 kronor 50 öre, ett belopp, som med hänsyn till det ringa besvär, som är med denna embetsåtgärd förenadt, synes vara fullt tillräckligt och icke behöfva eller böra, på sätt nu sker, höjas med ytterligare 1 krona i form af lösen för anteckningen å vaxeln. Också uppgå, enligt hvad känt torde vara, på vissa håll vederbörande tjänstemäns inkomster af vaxelprotester till mycket betydliga belopp.

Då emellertid hvarken i den vid nya vexellagens införande gällande expeditionstaxan eller i den nu gällande af år 1883 intagits någon föreskrift med afseende härpå, samt det torde få anses såsom fastslaget, att uttagandet af lösen för ifrågavarande slags anteckningar är lagligen grundadt och detta äfven allmänneligen praktiseras, anser utskottet, lika med motionären, att för en ändring i denna praxis det är nödigt, att en ändring vidtages i expeditionstaxan.»

Af hvad Andra Kammarens utskott sålunda anfört anser Första Kammarens första tillfälliga utskott framgå, att den, som verkställer protest, är berättigad att uppbära lösen för det bevis, som skall å vexeln tecknas, i enlighet med expeditionstaxans föreskrift om lösen för bevis, tecknad å företedd handling. Andra Kammarens utskott anser väl att med hänsyn till det ringa besvär, som är förenadt med verkställande af protest, den stadgade ersättningen är fullt tillräcklig och icke behöfver höjas med ytterligare 1 krona i form af lösen för anteckning å vaxel, samt att på vissa håll vederbörande tjänstemäns inkomster af vaxelprotest uppgå till mycket betydliga belopp. Äfven om i vissa fall så skulle vara förhållandet, torde åter under andra förhållanden, såsom då förrättningsmannen har att bekosta embetsrum äfvensom för sig och vittne åkning inom stad, den stadgade ersättningen vara en temligen knapp ersättning för kostnader, tidsförlust, arbete och ansvar.

Det har synts utskottet vara af intresse att inhemta, hvilken ersättning verkställare af vaxelprotest i andra länder uppbära. I *Preussen* är ersättningen beroende på beloppet af den vaxel, som protesteras. Börjande med 2 mark 50 pfennige för ett vaxelbelopp till och med 20 mark, stiger ersättningen efterhand så, att den för ett vaxelbelopp mellan 900 och 1,200 mark utgör 5 mark 20 pfennige och ett vaxelbelopp mellan 90,000 och 100,000 mark 44 mark.

Enligt uppgift af notarius publicus i Stockholm, I. T. Millar, utgör ersättningen för vaxelprotest

i *Norge*:

för vaxel å belopp till och med 2,000 kronor	5 kronor
derutöfver	10 »

i *Danmark*:

för vaxel å belopp intill 1,000 kronor	2 kronor
derutöfver intill 4,000 kronor	4 »
» » » » 10,000 »	5 »
» » » »	10 »

I Danmark tillkommer en åttendedel af lösen i ersättning för vittne, men huruvida i Norge och Danmark ersättning utgår för skjuts och i Danmark ersättning för vittne, är ej känt.

I jemförelse med hvad i dessa länder, de enda från hvilka uppgifter stått utskottet till buds, utgår i ersättning för vaxelprotest,

synes den i Sverige utgående ersättningen, äfven med inberäkning af lösen för bevis, icke vara öfverdrifven.

Utskottet får emellertid erinra derom, att protesten i de flesta orter inom landet verkställes af städernas tjänstemän, hvilka enligt löneregleringar äro berättigade till sportler. Äfven om detta förhållande icke hindrar, att, genom ändring af lag eller gängse bruk, de åtgärder, för hvilka sportler äro beräknade, ej vidare eller endast i mindre grad än förut påfordras och således sportelinkomster minskas, torde det dock icke vara befogadt att genom nedsättning af sportelafgift eller borttagandet af rättigheten till sådan afgift minska vederbörandes dem tillförsäkrade inkomster, utan att någon ersättning derför lemnas.

Första Kammarens första tillfälliga utskott får således hemställa,

att Första Kammaren icke måtte biträda
Andra Kammarens beslut.

Stockholm den 2 april 1900.

På utskottets vägnar:

ROBERT DICKSON.

Herr *C. A. Tamm* har begärt få antecknadt att han icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.